

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 445/2011-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť S. H., T., zastúpeného advokátkou Mgr. M. V., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. H. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000 porušené bolo.

2. S. H. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť S. H. trovy právneho zastúpenia v sume 383,14 € (slovom tristoosemdesiattri eur a štrnásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. M. V., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 445/2011 z 9. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť S. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 27/2000.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že „Dňa 25. 02.2000 podala prokurátorka Krajskej prokuratúry v P. obžalobu na obvinených M. G... P. G... K. G... a na S. H... pre trestný čin vydierania v spolupáchateľstve...“. Predmetné súdne konanie sa vedie pod sp. zn. 1 T/27/2000, od podania obžaloby sa vystriedali viacerí pojednávajúci sudcovia a boli nariadené hlavné pojednávania – „10. 07. 2000 sa konalo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené... 18. 07. 2000 bolo pojednávanie odročené... 05. 09. 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené... 10. 10. 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené... 14. 11. 2000

bolo opätovne hlavné pojednávanie odročené... 19. 12. 2000 Na hlavnom pojednávaní súd rozhodol rozsudkom... 31. 8. 2001 bolo súdu doručené odvolanie aj s jeho odôvodnením podané okresným prokurátorom... 06. 02. 2003 súd predložil Krajskému súdu v Prešove odvolanie okresného prokurátora... 21. 08. 2003 Krajský súd v Prešove rozhodol o odvolaní prokurátora tak, že zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec okresnému súdu, aby ju opätovne prejednal a rozhodol... 09. 11. 2004 Hlavné pojednávanie bolo odročené... 20. 01. 2005 bolo hlavné pojednávanie odročené... 30. 05. 2006 Súd vydal príkaz na zatknutie obvineného G... 26. 07. 2006. Na základe oznámenia OR PZ, ÚJKP PZ Z. o tom, že obv. G. bol zadržaný a zatknutý v B.. 18. 08. 2006 doručené oznámenie od OR PZ ÚJKP PZ Z., že dňa 26. 05. 2006 im Národná ústredňa INTERPOL B. oznámila, že dňa 30. 05. 2006 bol obvinený odovzdaný orgánom slovenskej polície... a následne odvezený do výkonu trestu v B. B., odkiaľ bol dňa 01. 06. 2006 prepustený na slobodu... 18. 01. 2010 Hlavné pojednávanie bolo odročené... 26. 05. 2010 Hlavné pojednávanie bolo odročené... 23. 06. 2010 Hlavné pojednávanie bolo odročené... 31. 08. 2010 Hlavné pojednávanie bolo dňa odročené... 06. 09. 2010 hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito... 16. 03. 2011 hlavné pojednávanie bolo odročené... 05. 05. 2011 hlavné pojednávanie bolo odročené... 31. 08. 2011 hlavné pojednávanie bolo odročené... 22. 09. 2011 hlavné pojednávanie bolo odročené... “. Sťažovateľ zastáva právny názor, že postupom okresného súdu boli porušené jeho základné práva, pretože „neprimerane predlžoval trvanie tohto trestného konania a to úplnou nečinnosťou a vykonávaním neefektívnych úkonov“.

3. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu, aby vo veci vydal tento nález:

„Základné právo S. H. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/27/2010 porušené bolo.

Okresnému súdu Prešov prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/27/2000 konať bez zbytočných prieťahov.

S. H. priznáva primerané zadosťučinenie v sume 33 194 EUR, ktoré je Okresný súd Prešov povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd Prešov je povinný uhradiť S. H. trovy právneho zastúpenia v sume 255,28 EUR na účet jeho právneho zástupcu Mgr. M. V., advokátky... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil takto: „V priamej súvislosti s odopieraním poskytnutia spravodlivosti sťažovateľovi vzniká tiež nemajetková ujma spočívajúca v najmä v pocitoch neistoty a bezmocnosti... trestné konanie trvá takmer 11 rokov, pričom počas tohto obdobia súd aj v rozmedzí piatich rokov nevykonal žiadny procesný úkon vo veci, ako aj s prihliadnutím na to, že obvinený svojím správaním nedal príčinu k preťahom konania a v neposlednom rade na samotný význam trestného konania, ktoré môže mať dopad na jedno z najzákladnejších práv každého občana tohto štátu - osobnú slobodu, považujem sumu 33 194 EUR za primeranú.

V roku 1999, keď bolo obvinenému vznesené obvinenie, bol obvinený ženatý a mal svoju rodinu. Po podaní obžaloby v roku 2000 mu hrozil výkon trestu, pričom súd mohol ukladať za trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 2 Tr. zákona účinného do 31. 12. 2005 trest odňatia slobody na dva až osem rokov. V prípade jeho výkonu by obvinený nebol schopný starať sa o rodinu a túto vyživovať. Okrem toho dávam ústavnému súdu do pozornosti, že obvinený bol v plnom rozsahu v roku 2000 spod obžaloby oslobodený. Tým, že tento rozsudok bol krajským súdom v auguste 2003 zrušený sa len prehlbovala neistota, v ktorej obvinený žije už viac než 11 rokov...“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom z 5. decembra 2011, v ktorom uviedla: „Z pohľadu ostatných trestných vecí prejednávaných na tunajšom súde, ako okresnom súde v sídle krajského súdu, ide o skutkovo i právne priemerne náročný prípad. Od nápadu veci dňa 25. 02. 2000 bolo vo veci konané plynulo, pričom nemožno prehliadnuť, že vo veci koná v poradí už štvrtá sudkyňa. Táto skutočnosť, teda opakované prerozdeľovanie vecí, bola spôsobená odchodom zákonných sudcov na súd vyššieho stupňa, resp. na iný súd a do dôchodku. Na tieto skutočnosti súd nemá vplyv a prípadné preťahy, ktoré tým vznikli, sú preto objektívneho charakteru. Vo vzťahu k dĺžke konania vo veci nie je možné prehliadnuť, že na

spoluobžalovaného M.G. bol dňa 30. 05. 2006 príkaz na zatknutie, ktorý bol zrušený až 12. 11. 2009, po ktorú dobu nebolo možné vo veci konať.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa na toto vyjadrenie predsedníčky okresného súdu reagovala takto: *„Dôvody nečinnosti Okresného súdu... uvedené vo Vyjadrení predsedníčky... nemožno považovať za dôvody ospravedlňujúce nečinnosť... Okresný súd... nedôsledným postupom pri vedení namietaného trestného konania, neprimerane predlžoval trvanie tohto trestného konania a to úplnou nečinnosťou a vykonávaním neefektívnych úkonov.“*

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Zo sťažnosti, z príloh, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ako aj z nálezu sp. zn. I. ÚS 362/2010 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 T 27/2000:

- 25. februára 2000 bola okresnému súdu doručená z Krajskej prokuratúry v P. (ďalej len „krajská prokuratúra“) obžaloba – okrem iných aj – proti sťažovateľovi,

- 10. júla 2000 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. júl 2000 na účely opätovného predvolania neprítomných obžalovaných, ako aj viacerých svedkov, ktorí sa nedostavili (doručenie predvolania u týchto osôb nebolo vykázané),

- 18. júla 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 5. september 2000 s tým, že budú predvolaní navrhnutí svedkovia,

- 5. septembra 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 10. október 2000 s tým, že budú predvolaní svedkovia (dvaja obžalovaní požiadali o vykonanie ďalšieho dokazovania bez ich prítomnosti),

- 10. októbra 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 14. november 2000 z dôvodu neprítomnosti niektorých obžalovaných (podaním z 10. októbra 2000 označeným

ako „čestné prehlásenie“ doručeným okresnému súdu o 9.29 hod. obžalovaný v I. rade požiadal, aby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo v jeho neprítomnosti z dôvodu jeho práceneschopnosti),

- 14. novembra 2000 bolo hlavné pojednávanie odročené na 19. december 2000 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných (obžalovaný v II. rade sa ospravedlnil telefonicky a následne aj písomne s tým, že je práceneschopný a prosí o určenie nového termínu pojednávania),

- 19. decembra 2000 okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 1 T 27/00-411 a obžalovaných spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodil,

- 23. augusta 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie Okresnej prokuratúry P. (ďalej len „okresná prokuratúra“) proti rozsudku z 19. decembra 2000, ktoré bolo doplnené podaním doručeným okresnému súdu 31. augusta 2001,

- 6. februára 2003 okresný súd predložil spis v uvedenej veci na rozhodnutie o podanom odvolaní Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“),

- 17. marca 2003 bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručený návrh predsedu senátu krajského súdu na jeho vylúčenie podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku,

- 2. apríla 2003 najvyšší súd na neverejnom zasadnutí rozhodol uznesením sp. zn. Ndt 27/03 o vylúčení predsedu senátu krajského súdu, pričom predmetné rozhodnutie bolo doručené krajskému súdu 10. apríla 2003,

- 21. augusta 2003 krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 v celom rozsahu z dôvodov podľa § 258 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (rozhodnutie krajského súdu č. k. 3 To 8/03-462 bolo okresnému súdu doručené 10. októbra 2003),

- 5. novembra 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorý sa ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní pre pracovnú zaneprázdnenosť, s vyslovením súhlasu s konaním pojednávania v jeho neprítomnosti,

- 9. novembra 2004 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. január 2005 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných,

- 20. januára 2005 bolo hlavné pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu zisťovania pobytu jedného z obžalovaných,

- 4. apríla 2006 a 6. marca 2006 požiadala krajská prokuratúra okresný súd o nariadenie hlavného pojednávania, resp. o oznámenie, čo bráni tomuto postupu,
- 30. mája 2006 okresný súd okrem iného vydal príkaz na zatknutie obžalovaného v I. rade,
- 13. júna 2006 policajný orgán oznámil okresnému súdu, že jeho príkaz na zatknutie odstúpil miestne príslušnému policajnému orgánu,
- 24. júla 2006 policajný orgán oznámil okresnému súdu, že obžalovaný v I. rade bol zatknutý v B. na základe príkazu na zatknutie Mestského súdu v B.,
- 6. marca 2008 bolo okresnému súdu doručené oznámenie z 3. marca 2008, z ktorého vyplýva, že obžalovaný v I. rade sa toho času zdržiava a riadne preberá poštu na adrese O.; okresný súd bol upozornený, že menovaného možno predviesť len na základe európskeho zatýkacieho rozkazu (toto upozornenie sa následne viackrát zopakovalo, pozn.), a zároveň bola okresnému súdu spolu s oznámením predložená zápisnica o výsluchu obžalovaného v I. rade z 27. februára 2008, podľa ktorej zákonný sudca mal od neho všetky kontaktné údaje vrátane telefónneho čísla,
- 7. októbra 2009 bol vydaný dodatok k opatreniu predsedu okresného súdu o pridelení trestnej veci sp. zn. 1 T 27/00 na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. M. H. z dôvodu vzdania sa funkcie sudcu JUDr. S. T.,
- 12. novembra 2009 okresný súd vydal príkaz na zrušenie príkazu na zatknutie obžalovaného v I. rade,
- 18. januára 2010 sa sťažovateľ prostredníctvom svojej advokátky JUDr. G. R. ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní a požiadal okresný súd o zmenu termínu hlavného pojednávania z dôvodu nedostatku času advokátky na prípravu obhajoby od jej prevzatia,
- 18. januára 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené na 22. marec 2010 z dôvodu neprítomnosti svedkov, obžalovaných, ich zástupcov aj jedného člena senátu,
- 3. marca 2010 bol opatrením okresného súdu obžalovanému v II. rade ustanovený obhajca,
- 9. marca 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť advokáta obžalovaného v III. rade o odročenie nariadeného hlavného pojednávania na iný termín z dôvodu kolízie pojednávania s inou trestnou vecou na Okresnom súde Žiar nad Hronom,

- 9. apríla 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť advokátky sťažovateľa JUDr. G. R. o zrušenie nariadeného hlavného pojednávania z dôvodu naplánovanej dovolenky v uvedenom čase,

- 16. apríla 2010 bol daný pokyn súdnej kancelárii zrušiť nariadené hlavné pojednávanie a nariadiť nové na 26. máj 2010, zaslať výzvu advokátke sťažovateľa na predloženie dokladu o dovolenke mimo územia Slovenskej republiky a zároveň ustanoviť sťažovateľovi i obžalovaným v II. rade a III. rade náhradných obhajcov,

- 25. mája 2010 bol okresným súdom spísaný úradný záznam, z obsahu ktorého vyplýva, že obžalovaný v II. rade ospravedlnil svoju neúčasť na nariadenom hlavnom pojednávaní z dôvodu práceneschopnosti,

- 26. mája 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené na 23. jún 2010 z dôvodu neprítomnosti obžalovaných (okrem sťažovateľa), obhajcov, ako aj náhradného obhajcu,

- 7. júna 2010 JUDr. G. R., právna zástupkyňa sťažovateľa, požiadala o zmenu nariadeného termínu hlavného pojednávania z dôvodu pobytu sťažovateľa na naplánovanej dovolenke,

- 10. júna 2010 bol daný pokyn súdnej kancelárii oznámiť advokátke JUDr. G. R., že hlavné pojednávanie nie je možné odročiť, obžalovaným boli ustanovení náhradní obhajcovia, a teda sú splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania,

- 21. júna 2010 obžalovaný v I. rade požiadal o vykonanie hlavného pojednávania nariadeného na 23. jún 2010 aj v jeho neprítomnosti (predložený na pojednávaní),

- 23. júna 2010 bolo okresným súdom hlavné pojednávanie odročené na 2. august 2010,

- 30. júla 2010 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie sťažovateľa z neúčasti na hlavnom pojednávaní nariadenom na 2. august 2010 z dôvodu práceneschopnosti, ktoré predložila jeho advokátka JUDr. G. R.,

- 2. augusta 2010 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. august 2010 (obhajca obžalovaného v I. rade na ňom predložil ospravedlnenie svojej neúčasti a súhlas s vykonaním hlavného pojednávania aj v jeho neprítomnosti) s tým, že budú predvolaní neprítomní obžalovaní, svedkovia, poškodení a bude ustanovený znalec,

- 31. augusta 2010 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom boli vypočutí obžalovaní a poškodení, ktoré následne okresný súd odročil na 6. september 2010 a 20. september 2010 s tým, že budú predvolaní svedkovia,

- 6. septembra 2010 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že budú predvolaní svedkovia a znalec, ktorí sa na pojednávanie nedostavili,

- 20. septembra 2010 okresný súd uskutočnil hlavné pojednávanie, na ktoré sa nedostavili svedkovia (predvolanie na pojednávanie u dvoch svedkov nebolo vykázané), pojednávanie bolo následne bez prerokovania veci odročené na neurčito,

- 12. októbra 2010 došlo k zmene zákonného sudcu; spis bol pridelený na prerokovanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyňi JUDr. B. K.,

- 14. marca 2011 sťažovateľ a následne aj jeho právna zástupkyňa oznámili okresnému súdu svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľa a požiadali okresný súd o zmenu termínu hlavného pojednávania,

- 16. marca 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo bez prerokovania veci odročené na 5. máj 2011,

- 13. apríla 2011 prijal ústavný súd nález sp. zn. I. ÚS 362/2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. mája 2011,

- 5. mája 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo bez prerokovania veci odročené na 8. jún 2011,

- 8. júna 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, boli vypočutí obžalovaní a pojednávanie bolo odročené na 21. júl 2011 na vykonanie ďalšieho dokazovania výsluchom svedkov,

- 27. júna 2011 okresný súd zrušil termín hlavného pojednávania z dôvodu ospravedlnenia sa neúčasti prísediaceho, nový termín hlavného pojednávania bol stanovený na 31. august 2011,

- 31. augusta 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, následne bez prerokovania veci bolo odročené na 22. september 2011,

- 22. septembra 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, následne bolo bez prerokovania veci odročené na 2. november 2011 z dôvodu, že sťažovateľ a obžalovaný v 1. rade nedoručili okresnému súdu súhlas so zmenou v zložení senátu,

- 2. novembra 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, následne bolo bez prerokovania veci odročené na 8. december 2011 z dôvodu, že obžalovaný v 1. rade nepredložil okresnému súdu súhlas so zmenou v zložení senátu (výzvu okresného súdu neprevzal, zásielku pošta vrátila),

- 6. decembra 2011 bolo okresnému súdu doručené oznámenie od sťažovateľa, že súhlasí, aby sa hlavné pojednávanie uskutočnilo v jeho neprítomnosti, ale len za prítomnosti jeho právnej zástupkyne,

- 7. decembra 2011 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie právnej zástupkyne sťažovateľa z neúčasti na hlavnom pojednávaní a jej súhlas, aby hlavné pojednávanie bolo uskutočnené v jej neprítomnosti, keďže s tým súhlasí aj sťažovateľ,

- 7. decembra 2011 bol okresnému súdu doručený súhlas ďalších obžalovaných, aby hlavné pojednávanie bolo uskutočnené aj v ich neprítomnosti, len za prítomnosti ich právneho zástupcu,

- 8. decembra 2011 sa na okresnom súde uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo bez prerokovania veci odročené na 16. január 2012 na vykonanie ďalšieho dokazovania; okresný súd vydal uznesenie, ktorým udelil poriadkovú pokutu právnenému zástupcovi obžalovaného K. G. vo výške 500 € a právnej zástupkyňi sťažovateľa vo výške 500 €,

- 8. decembra 2011 okresný súd vyzval všetkých obžalovaných, aby v lehote 3 dní od doručenia výzvy oznámili, či súhlasia s vykonaním dokazovania čítaním znaleckého posudku súdneho znalca.

III.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1

vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/27/2000 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne podľa čl. 38 ods. 2 listiny), podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná pred súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne v čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v súvislosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť práva (napr. II. ÚS 55/98).

11. Podľa § 5 ods. 5 zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 a obdobne podľa § 2 ods. 10 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov účinného od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“) orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy nečakajúc na návrh strán.

12. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť

veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

13. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03).

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom sp. zn. 1 T 27/2000 je trestnoprávne konanie o obžalobe proti (aj) sťažovateľovi. Posudzované konanie sa začalo na okresnom súde 25. februára 2000, teda pred dvanástimi rokmi. Ústavný súd zistil, že celková dĺžka predmetného konania pred okresným súdom bola čiastočne spôsobená skutkovo-procesnými okolnosťami (existencia viacerých obžalovaných, problém s pobytom jedného z obžalovaných, resp. svedkov). Celková dĺžka tohto konania však bola podľa názoru ústavného súdu poznačená predovšetkým postupom okresného súdu v tejto veci.

15. Z obsahu spisu vyplýva, že sťažovateľ sa opakovane ospravedlnil z neúčasti na nariadených hlavných pojednávaniach (9. novembra 2004, 18. januára 2010, 3. mája 2010, 23. júna 2010, 2. augusta 2010, 16. marca 2011, 8. decembra 2011 napr. z dôvodu čerpania dovolenky, práceneschopnosti, zaneprázdnenosti), avšak pred okresným súdom vyhlásil, že súhlasí s uskutočnením hlavného pojednávania a ďalšieho dokazovania v predmetnom konaní aj v jeho neprítomnosti (za prítomnosti jeho právnej zástupkyne). Právna zástupkyňa sťažovateľa sťažovala postup okresného súdu tým, že sa opakovane ospravedlňovala z neúčasti na hlavných pojednávaniach a za neúčast' na hlavnom pojednávaní 8. decembra 2011 jej okresný súd uložil poriadkovú pokutu. V správaní sťažovateľa preto ústavný súd nezistil také nedostatky, ktoré by mohli výraznou mierou ovplyvniť celkovú dĺžku uvedeného konania.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu. Sťažovateľ v sťažnosti konkretizoval obdobia (od 30. mája 2006 do 18. januára 2010), počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom/nečinnosti v napadnutom konaní, a poukázal na celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 11 rokov. Konanie na okresnom súde je poznačené ako celok formálnosťou, neefektívnosťou a nesústredenosťou, aj keď okresný súd nariad'oval hlavné pojednávania, zabezpečoval účasť na hlavných pojednávaniach, ale vec meritórne neposudzoval, a to najmä v období od 10. októbra 2003 (vrátený spis z krajského súdu) až do času doručenia sťažnosti ústavnému súdu (21. októbra 2011), resp. do času rozhodovania ústavným súdom. Neefektívnosť konania okresného súdu možno vidieť aj v jeho rozhodovacej činnosti; i keď vo veci tento meritórne rozhodol 19. decembra 2000, toto rozhodnutie pre pochybenie, ktorého sa dopustil okresný súd, bolo krajským súdom zrušené z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti, pretože okresný súd „*nesprávne resp. nedostatočne vyhodnotil dôkazy spôsobom uvedeným v § 2 ods. 6 Tr. por.*“. Napríklad možno v tejto súvislosti poukázať na nečinnosť okresného súdu v čase od 18. augusta 2006 do 15. októbra 2009 v trvaní takmer 38 mesiacov.

17. Ústavný súd vychádza aj zo skutkových zistení (§ 55 zákona o ústavnom súde) urobených v predchádzajúcom konaní pred ústavným súdom (vo veci sp. zn. I. ÚS 362/2010), v rámci ktorého boli ústavným súdom zistené priet'ahy v danej veci, okresnému súdu bolo prikázané konať vo veci bez zbytočných priet'ahov a spoluobžalovaným sťažovateľa bolo priznané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania. „Podľa zistenia ústavného súdu bolo konanie v predmetnej veci poznačené viacerými obdobiami nečinnosti okresného súdu. V tejto súvislosti možno poukázať na skutočnosť, že rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000 bol stranám v konaní doručovaný až v auguste 2001, t. j. po viac ako šiestich mesiacoch od jeho vydania. Procesné úkony, ktorých účelom bolo doručiť rozsudok okresného súdu z 19. decembra 2000..., začal okresný súd vykonávať až 31. októbra 2001, t. j. po viac ako 10 mesiacoch od jeho vydania. Nečinnosťou okresného súdu bolo poznačené aj obdobie trvajúce viac ako 13 mesiacov od 3. februára 2005, keď okresný súd zistil, že sa... (pozn. obžalovaný M. G.) nenachádzal v P. v K., až do 31. marca 2006, keď okresný súd pristúpil k vydaniu pokynu na zistenie aktuálneho pobytu...“ Nečinnosť okresného súdu v už označených obdobiach bez

toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné rovnako považovať za zbytočný priesťah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

18. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už opakovane vyslovil, že k zbytočným priesťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj nesprávnou (neefektívnou) činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (II. ÚS 2/01).

19. Ústavný súd bez akýchkoľvek pochybností dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/27/2000 už len z dôvodu celkového trvania tohto konania 12 rokov došlo u sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedenú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu.

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

21. Ústavný súd napriek zisteniu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne čl. 38 ods. 1 listiny) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 1 T 27/2000 konal bez zbytočných priesťahov vzhľadom, na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom č. k. I. ÚS 362/2010-60 z 13. apríla 2011. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa

sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

23. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 33 194 € z dôvodov uvedených v bode 4 tohto odôvodnenia, z ktorých musel ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzať. Vzhľadom na to, že sťažovateľ (ktorý je kvalifikovane zastúpený advokátkou) odôvodňoval priznanie finančného zadosťučinenia aj svojou majetkovou ujmom, ak by mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody „... *V prípade jeho výkonu by obvinený nebol schopný starať sa o rodinu a túto vyživovať*“, ústavný súd mu v tejto časti dôvodov nemohol priznať ústavnú relevanciu, pretože pri posudzovaní dôvodnosti a výšky finančného zadosťučinenia sa prípadná majetková ujma sťažovateľa nezohľadňuje. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu a nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť aj to, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ak sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za prípadné prieťahy v konaní príslušného štátneho orgánu, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómny prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným dôvodom na domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto dôvodom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03). Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vzhľadom na stav neistoty „*odopieraním*

poskytnutia spravodlivosti“, na ktorý sťažovateľ v sťažnosti taktiež poukazoval. Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 13 až 19) považuje za primerané v sume 3 000 €. Ústavný súd nemohol v tejto súvislosti prehliadnúť ani svoje rozhodnutie (nález) č. k. I. ÚS 362/2010-60 z 13. apríla 2011.

25. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2. Ústavný súd v zostávajúcej časti uplatneného nároku sťažovateľa na priznanie primeraného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4.

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania trovy. Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnej pomoci, a to prevzatie veci a príprava zastupovania, písomné spracovanie a podanie sťažnosti ústavnému súdu z 19. októbra 2011 a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 3. januára 2012. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších

predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Advokátka vykonala v roku 2011 dva úkony právnej pomoci a jeden úkon právnej pomoci v roku 2012. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2011 prináleží odmena z výpočtového základu, ktorý je 741 €, t. j. 123,50 €, a režijný paušál 7,41 €, teda spolu 130,91 € x 2 = 261,82 €. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2012 prináleží odmena z výpočtového základu, ktorý je 763 €, t. j. 127,16 € a režijný paušál 7,63 €, teda spolu 134,79 €. Advokátka vyčíslila trovy konania pred ústavným súdom celkom vo výške 383,14 €, preto ústavný súd ich v tejto sume aj priznal a zaviazal okresný súd povinnosťou zaplatiť ich na účet právnej zástupkyňi sťažovateľa.

27. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia v bode 3.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2012